

ŘECKO VE STAROVĚKU (3. tis. - 4. stol. př. n. l.)

3. Antické klasické Řecko (5. – 4. stol. př. n. l.)

Pokud jste pacifisté, mám pro vás špatnou zprávu. Celá tato kapitola je vlastně o válkách. Klasické období se označuje jako vrchol řeckých dějin, pokud to zkonkrétníme, největší rozkvět zaznamenal náš známý městský stát vzdělavců a škol, tedy Athény. Proto se také toto období (5. - 4. stol. př. n. l.) někdy nazývá jako období attické. Vždyť Athény přece leží právě na tomto zajímavém poloostrově. A právě proti nim se zvedl na počátku tohoto období silný nepřítel z východu. Říkali si Peršané.

Právě tito nebezpeční útočníci pronikli z východu do Malé Asie a tam řadu velkých řeckých měst dobyli. Mimochodem, pokud by snad někdo nevěděl, kde se toto území nachází, pak vám trochu napovím, že na stejném prostranství se dnes rozprostírá stát s půlměsícem ve znaku, totiž Turecko. Ve vlastním jádru někdejší Persie leží dnes Írán.

Ale zpět k Peršanům! Řekům se jejich násilné zabírání a následná nadvláda zrovna dvakrát nelíbila, a tak podnikli proti starověkým okupantům tvrdá povstání. Do čela řeckých maloasijských bojovníků se postavilo město Milétos. Zpočátku se Řekům docela dařilo, jenže jich nebylo na asijské půdě mnoho a pomoc z evropského Řecka nepřispěchala v moc hojném počtu. Roku 494 př. n. l. Peršané Řeky v Malé Asii zastavili a město Milétos zničili.

O čtyři roky později, když měli vše zase pěkně pod kontrolou, rozhodli se dokonce zaútočit na samotné Athény v Evropě. Stačilo jim přece pouze přeplovat Egejské moře! A to také bez větších potíží zvládli, vždyť byli zvyklí už na horší věcičky.

Athéňané se o nich dozvěděli vcelku pozdě, a tak jim nestihly pomoci další městské státy, i když je o pomoc požádali. Samozřejmě, že ti první, na koho se chtěli spolehnout v tvrdé obraně proti vnějšímu nebezpečí, byli Spartáné. Ale jak už jsem říkal, pomoc dorazit nestačila. Peršané se s Athéňany střetli poblíž menšího městečka Marathón r 490 př. n. l. Naštěstí to Athény zvládly samy a Peršany odrazily. I když důležitou obětí na straně Athén si tato bitva přece jen vyžádala. Kuriózní je, že to nebyl nějaký vzácný voják z bojiště, ale posel dobré zprávy o vítězství. Však to znáte, právě proto se takový zapadákovi jako je Marathón, mohl stát světoznámým.

Jenže tím válka Persie s Řeckem samozřejmě neskončila! Druhá fáze nastala zhruba o deset let později, kdy se Persie dostala tentokrát až k Athénám a drze je začala plenit. Naštěstí zde pomáhala Athéňanům konečně také Sparta, a tak po odvážných bitvách na vodě (např. u ostrova Salamíny) i na souši Řekové přece jen znova zvítězili.

V té známé třetí fázi řecko-perských válek se Athéňané vydali dokonce do protiútoků až k vodám Malé Asie, kde celý konflikt začal. Tam své vítězství nad Persií jenom dovršili. No a potom se logicky Athény staly nejsilnějším státem celého Řecka. Vládcem se stal muž jménem Perikles a začíná se mluvit o skutečném zlatém věku. Mimo jiné byla právě v této době dostavěna a zrestaurována známá řecká Akropole, tedy komplex nejvýznamnějších budov starověkých Athén (mezi nimi také např. Dionýsovo divadlo).

Jenže čím více roste moc Athén, tím více jsou také znepokojeny ostatní městské státy, např. Sparta. A Sparta byla přece vždy státem válečným, tak co by stálo v cestě, aby si svou slávu znovu nevydobyła? Právě proto došlo k té další významné válce. Ale na rozdíl od té první, je to válka interně řecká. Žádný vnější stát (barbar, jak říkali Řekové) se do ní nezapojil. Jen pro orientaci, vypukla roku 430 př. n. l. a říkalo se jí Peloponéská válka. Určitě si vzpomínáte, že ten název souvisí s pojmenováním vojenského spolku, který Spartáné uzavřeli se svými spojenci na poloostrově. Po 26 letech (samozřejmě s určitými přestávkami) Athény prohrály a Sparta měla od nich převzít jakési pomyslné žezlo. Jenže tohle žezlo bylo opravdu pouze pomyslné, protože jakmile začala silnit Sparta, objevila se zase další polis, která jí chtěla tak říkajíc trochu přistříhnout křídélka. A tak to šlo dál až do té doby, kdy se celé Řecko dostalo pod nadvládu jiné mocnosti a tou byla Makedonie. Jenže to už je 4. století př. n. l. a do období klasického nám tato událost nespadá. K tomu dostaneme speciální prostor zase v další kapitole. A teď si v tom honem udělat systém, ať nám „neujede vlak“!